

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 30.9.2010
COM(2010) 516 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Examinare intermediară a Regulamentului LIFE+

SEC(2010) 1120

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Examinare intermediară a Regulamentului LIFE+

1. INTRODUCERE

Lansat în 1992, programul LIFE constituie, cu 3115 proiecte finanțate reprezentând o contribuție de 2,2 miliarde de euro la protecția mediului, unul dintre vârfurile de lance ale finanțării UE pentru mediu. Cel mai recent Instrument financiar pentru mediu (LIFE+) a fost adoptat prin Regulamentul (CE) nr. 614/2007 (denumit în continuare „regulamentul”)¹.

Obiectivul regulamentului este de a contribui la punerea în aplicare, actualizarea și dezvoltarea politicii și legislației de mediu a UE, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă [articolul 1 alineatul (2)]. Regulamentul urmărește totodată să contribuie la comunicarea și diseminarea acestor preocupări în întreaga UE.

Regulamentul se aplică perioadei 2007-2013 și dispune de un pachet financiar în valoare de 2,14 miliarde de euro. Parlamentul European a acordat o alocare suplimentară, bugetul ajungând astfel la 2,17 miliarde de euro. În cadrul programului LIFE+ sunt posibile trei tipuri de intervenții:

- **Granturi pentru acțiuni**, program LIFE tradițional, reprezentând 78% din buget;
- **Granturi de funcționare acordate ONG-urilor**, fostul program ONG, reprezentând 3% din buget;
- **Contracte de achiziții publice** pentru prestarea de servicii, reprezentând 19% din buget.

Conform articolului 15 alineatul (2) din regulament, Comisia trebuie să prezinte Parlamentului European și Comitetului LIFE+ o examinare intermediară, cel mai târziu la 30 septembrie 2010. De asemenea, Comisia trebuie să raporteze cu privire la măsurile luate pentru a asigura complementaritatea cu alte instrumente financiare ale UE (articolul 9 din regulament).

În vederea pregătirii acestei examinări, Comisia a comandat o evaluare externă care a fost publicată în iunie 2010 (denumită în continuare „evaluarea”)².

Ținând cont că regulamentul a intrat în vigoare în iunie 2007, primul apel pentru propuneri a putut fi lansată abia în octombrie 2007, proiectele debutând în ianuarie 2009. Astfel, informațiile cu privire la rezultate sunt limitate. Concluziile evaluării trebuie considerate ca fiind orientative, urmând a fi confirmate în anii următori.

2. REZULTATE ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE

Pe parcursul perioadei de raportare, LIFE+ a constituit un instrument eficace de punere în aplicare a priorităților fixate în Cel de-al șaselea program de acțiune privind mediul (al 6-lea PAM)³. În capitolele următoare, se analizează performanțele fiecărei intervenții.

¹ JO L 149, 9.6.2007.

² <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/evaluation/index.htm#mte2010>

³ Pentru mai multe informații detaliate, a se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei.

2.1. Exercițiu de simplificare

LIFE+ a consolidat aproape toate cheltuielile de mediu⁴ ale DG Mediu, integrându-le într-un singur instrument financiar. De asemenea, regulamentul a alăturat două tipuri de intervenții, respectiv achizițiile publice și granturile, pentru a spori flexibilitatea în momentul optării pentru una sau alta dintre intervenții în funcție de nevoile de politică, conform prevederilor din anexa II la regulament.

Principalul avantaj al acestei consolidări este potențialul pentru o **planificare strategică îmbunătățită**. Evaluarea recunoaște eforturile de consolidare a sinergiilor dintre granturile pentru acțiuni și elaborarea/actualizarea politicilor, semnalând totodată necesitatea unor îmbunătățiri. Aceasta se datorează faptului că rezultatele proiectului sunt obținute după 3-5 ani, granturile pentru acțiuni fiind prin urmare mai bine adaptate pentru a contribui la punerea în aplicare a politicilor decât la elaborarea acestora.

Cu toate acestea, au fost identificate unele dezavantaje, în special în cazul acțiunii „**Forest Focus**”. Deși finanțarea în cadrul LIFE+ a fost menținută, acțiunea „Forest Focus” se baza pe un mod de gestionare centralizată indirectă, o parte a ajutorului financiar fiind alocat agențiilor naționale, pe bază neconcurențială. Lucrurile nu mai stau astfel. Evaluarea recomandă consultarea cu statele membre pe tema acestei deficiențe aparente a programului LIFE+.

Totodată, evaluarea a examinat și impactul **articolului 1 alineatul (2) din regulament**, conform căruia toate activitățile finanțate trebuie derulate în beneficiul statelor membre. O interpretare strictă a acestei prevederi împiedică desfășurarea de activități de finanțare în afara UE, dând astfel naștere la o serie de compromisuri. În privința granturilor pentru acțiuni, această situație duce la scăderea potențialului de finanțare a proiectelor ce tratează aspectele de mediu transfrontaliere care afectează și țările din afara UE. În ceea ce privește sprijinul acordat ONG-urilor, se observă un impact negativ asupra dimensiunii internaționale a activității acestora, de exemplu asupra consolidării capacităților membrilor. Cât despre achizițiile publice, se înregistrează diminuarea capacității de desfășurare a unor activități de comunicare, precum evenimentele internaționale, în afara UE.

2.2. Granturi pentru acțiuni

Granturile pentru acțiuni sunt succesoarele programului LIFE III, însă regulamentul a introdus unele modificări: de exemplu, la sectorul tematic „Natură” s-a adăugat componenta „Biodiversitate”, iar domeniul de aplicare al sectorului tematic „Mediu” a fost lărgit pentru a se alinia la prioritățile Celui de-al șaselea program de acțiune privind mediul. Sectorul tematic „Țări terțe” a fost eliminat, iar activitățile acestuia au fost integrate în alte instrumente. A fost creată o nouă componentă, „Informare și comunicare”, având ca scop îmbunătățirea comunicării pe teme de mediu.

Sectoarele tematice ale programului LIFE+

Natură și biodiversitate: proiecte care contribuie la punerea în aplicare a Directivei „Păsări” și a Directivei „Habitat”, precum și a Comunicării privind „Stoparea declinului

⁴ LIFE, dezvoltare urbană durabilă, programele ONG-urilor, „Forest Focus” și liniile bugetare ale DG Mediu executabile fără teme juridic.

biodiversității până în 2010”.

Mediu și guvernare: proiecte inovatoare și demonstrative referitoare la obiectivele UE în materie de mediu.

Informare și comunicare: campanii de comunicare și sensibilizare privind politica de mediu a UE și incendiile forestiere.

Rata de cofinanțare este de 50% din costurile eligibile, însă rata maximă de cofinanțare în cadrul proiectelor aparținând sectorului tematic „Natura” poate ajunge la 75%, dacă acestea au ca obiect habitatele sau speciile prioritare.

În perioada de raportare au fost finanțate 547 de proiecte. Valoarea proiectelor aparținând sectorului tematic „Natură și biodiversitate” reprezintă aproximativ 51% din bugetul granturilor pentru acțiuni, îndeplinind astfel cerința de alocare, pentru programele privind natura și biodiversitatea, a cel puțin 50% din resursele bugetare destinate granturilor pentru acțiuni.

În timp ce sectoarele tematice tradiționale ale LIFE (respectiv, LIFE „Natură” și LIFE „Mediu”) continuă să joace un rol important, cele două noi sectoare tematice se caracterizează printr-un demaraj lent. Acest lucru este normal, deoarece potențialii beneficiari trebuie să se familiarizeze cu noile proceduri, reguli și cerințe de selecție. Criza financiară a avut un impact și asupra cererilor de oferte. Beneficiarii privați și ONG-urile au întâmpinat dificultăți sporite în obținerea cofinanțării, iar în unele cazuri entitățile private și-au retras sprijinul. Această problemă a fost observată și în cazul solicitanților aparținând sectorului public, din cauza restricțiilor bugetare dictate de măsurile luate pentru soluționarea crizei.

Cât privește finanțarea de proiecte în fiecare stat membru, regulamentul a introdus **alocări naționale orientative**, pentru a promova o repartizare proporționată a proiectelor în UE. Alocările naționale au dus la îmbunătățirea repartizării geografice a proiectelor, însă nu în mod substanțial. Italia, Spania și Germania rămân în continuare statele membre care primesc cea mai substanțială finanțare LIFE+. Noile state membre sunt caracterizate în general de o rată mai scăzută de succes. Conform unui studiu extern, au fost identificate o serie de cauze determinante pentru această situație, cum ar fi sprijinul activ acordat solicitanților de autoritățile naționale sau accesul la fonduri complementare.

Evaluarea sugerează că alocările naționale ar putea duce la selectarea unor proiecte de calitate mai slabă, ceea ce ar afecta eficacitatea programului prin care se intenționează generarea de valoare adăugată pentru UE.

Valoare adăugată pentru UE

Evaluarea concluzionează că LIFE+ continuă să fie relevant, deoarece este singurul instrument financiar al UE axat în mod special pe mediu: „Programul se dovedește a fi din ce în ce mai necesar, având în vedere neîndeplinirea obiectivelor UE privind biodiversitatea și necesitatea de a consolida capitalul natural și economia verde și de a investi în aceste domenii.”

Programul creează valoare adăugată prin îmbunătățirea punerii în aplicare a politicii de mediu a UE la nivel național, regional sau local și prin favorizarea schimbului de informații la nivelul UE. Includerea de noi teme și sectoare tematice a consolidat relevanța programului și

capacitatea sa de a crea valoare adăugată pentru UE. Atât beneficiarii, cât și statele membre consideră că programul trebuie să continue, deoarece este esențial pentru implementarea politicii de mediu a UE. Toate părțile interesate au primit foarte favorabil programul LIFE+.

Evaluarea concluzionează că actualele sisteme de selecție, management și monitorizare sunt eficiente, eficiente și bine puse la punct pentru a crea valoare adăugată la nivelul UE.

În cadrul sectorului tematic „**Natură și biodiversitate**”, se înțelege prin valoare adăugată, în sensul regulamentului, însăși punerea în aplicare a legislației UE. Evaluarea demonstrează că LIFE+ reprezintă un instrument eficace în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor UE în materie de natură și biodiversitate. Numeroși solicitanți consideră LIFE+ ca fiind un mecanism de finanțare esențial pentru promovarea și implementarea măsurilor de conservare în întreaga UE, având în vedere că obiectivul său primordial este protejarea naturii, în timp ce în cazul celorlalte programe, acest obiectiv este subsidiar. Efectul de catalizator al proiectelor LIFE+ îmbunătățește punerea în aplicare în statele membre a politicilor pe tema naturii.

LIFE+ contribuie la adoptarea planurilor de management, la restaurarea habitatelor valoroase, la recuperarea speciilor emblematic și la dezvoltarea rețelei Natura2000. LIFE+ contribuie și la crearea unor platforme de colaborare menite să consolideze parteneriatele, facilitând astfel transferul de bune practici între părțile interesate și factorii de decizie. Datorită componentei „Biodiversitate”, LIFE+ devine un instrument indispensabil pentru finanțarea specifică a punerii în aplicare a planului de acțiune în favoarea biodiversității, punându-se accent pe conservarea biodiversității în sens larg. Cele mai importante contribuții de până acum ale proiectelor privind biodiversitatea au fost: combaterea speciilor alogene invazive, promovarea unei infrastructuri ecologice sau rolul agriculturii în ceea ce privește conservarea biodiversității. Componenta este însă departe de a-și fi demonstrat întregul potențial: în pofida numărului mare de cereri, doar 24 de proiecte au fost selectate pentru finanțare; totuși, rata de succes a proiectelor privind biodiversitatea a crescut de la 13% cu ocazia cererii de propuneri din 2007, la 38% cu ocazia celei din 2009. Cerințele care definesc această componentă sunt mai stricte, ceea ce explică parțial rata scăzută de succes. Piața biodiversității este totodată mai vastă prin natura sa și mai puțin consolidată, fiind astfel necesară depunerea de eforturi sporite pentru promovarea acestei componente.

Evaluarea conține recomandări privind creșterea flexibilității și consolidarea eforturilor de extindere a comunității membrilor angajați în salvagardarea biodiversității. În ceea ce privește următoarea perioadă de programare, evaluarea conține o serie de recomandări prin care se urmărește alinierea componentei „Biodiversitate” la cerințele aplicabile sectorului tematic „Natura” și creșterea ratei de cofinanțare pentru a spori numărul și calitatea cererilor.

În cazul sectorului tematic „**Mediu și guvernare**”, LIFE+ oferă posibilități de finanțare în domenii care nu fac obiectul altor fonduri (zgomot, aer, substanțe chimice, abordări strategice). Valoarea adăugată este condiționată de potențialul de reproductibilitate al proiectului în perspectiva ameliorării politicilor UE. Evaluarea valorii adăugate pentru UE din cadrul procedurii de selecție a concluzionat că acest impact mai amplu este de o importanță medie sau ridicată.

Proiectele având ca temă deșeurile și resursele naturale, schimbările climatice și apa reprezintă 71% din totalul proiectelor finanțate în cadrul acestui sector tematic. Cu toate acestea, cu ocazia cererilor de oferte din 2008 și 2009, s-a observat o tendință pozitivă în privința numărului cererilor și al proiectelor selectate pentru aceste noi teme.

Sectorul tematic „Mediu și guvernare” oferă un stimul pozitiv pentru finanțarea tranziției către o producție mai durabilă, eliminându-se decalajul dintre cercetare și dezvoltarea de aplicații comerciale la scară largă. Este vorba despre un instrument eficace, menit să sprijine sectoarele cheie în obținerea unui avantaj concurențial prin adoptarea mai multor procese de producție mai ecologice și mai eficiente din punctul de vedere al consumului de resurse. Numărul celor mai bune tehnici disponibile (*Best Available Techniques* - BAT) și al documentelor de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (*Best Available Techniques Reference Document* – BREF) care au beneficiat de cofinanțare LIFE este unul ridicat.

LIFE oferă un sprijin semnificativ pentru eco-inovare, atât în sectorul public, cât și în cel privat: un număr din ce în ce mai mare de proiecte (aproximativ două treimi) vizează metodele de management sau metodele comerciale inovatoare.

LIFE este totodată un instrument eficace de realizare a schimbului de bune practici și de promovare a învățării între noile și vechile state membre, deoarece oferă o platformă excelentă pentru proiectele transnaționale în care companiile, reunite în jurul unui proiect, fac schimb de experiență.

Cu toate acestea, regulamentul nu a soluționat una din problemele principale identificate cu ocazia evaluării ex post a programului. Este vorba despre faptul că nu s-a pus un accent destul de puternic pe aspectele strategice ale priorităților în materie de politică de mediu din cadrul acestui sector tematic. Anexa II la regulament nu prevede fixarea unor priorități foarte precise, fiind astfel susceptibilă să limiteze capacitatea de a genera efecte dincolo de proiectul individual și de a evalua rezultatele la nivel tematic.

Evaluarea recomandă o mai mare prioritizare și specializare în cadrul fiecărei teme. În ceea ce privește următoarea perioadă de programare, evaluarea sugerează stabilirea unor domenii de interes anuale sau axarea pe acele interese de politică ale UE care sunt cel mai în măsură să fie îndeplinite de program și să garanteze o valoare adăugată maximă.

În ceea ce privește sectorul tematic „LIFE+ informații”, evaluarea demonstrează că este foarte dificil să se finanțeze campanii de informare și de sensibilizare atât la nivel național, cât și la nivel local. Astfel, acest sector tematic oferă posibilitatea unică de depășire a acestui obstacol și de promovare la scară largă a temelor de mediu. Cu toate acestea, până în prezent au fost selectate pentru finanțare doar 38 de proiecte. Un număr semnificativ de proiecte au fost respinse cu ocazia cererii de oferte din 2007, considerându-se că nu au prezentat obiective suficient de ambițioase sau că nu au vizat obiective clare de mediu. Ghidul solicitantului a fost modificat pentru a furniza mai multe exemple de proiecte considerate adecvate în cadrul acestui sector tematic. În consecință, calitatea globală a proiectelor s-a îmbunătățit, însă rezultatele rămân slabe comparativ cu cele înregistrate în cadrul celorlalte sectoare tematice. De asemenea, proiectele finanțate acoperă o gamă largă de teme și vizează un public foarte divers, axându-se pe probleme locale sau regionale, ceea ce limitează valoarea lor adăugată pentru UE. Totuși, unele proiecte au un impact mai semnificativ la nivelul UE.

Evaluarea recomandă perfecționarea modului de definire a acestui sector tematic, pentru a le oferi solicitanților o îndrumare mai bună și a spori calitatea cererilor depuse de aceștia. În ceea ce privește următoarea perioadă de programare, evaluarea propune majorarea ratei de cofinanțare pentru a face posibilă desfășurarea unor campanii mai vaste și creșterea numărului de cereri.

Complementaritate

LIFE+ nu trebuie să finanțeze activități ce ar putea fi finanțate cu ajutorul altor fonduri ale UE (articolul 9 din regulament). Această obligație strictă ar necesita stabilirea unei linii clare de demarcație între LIFE+ și alte fonduri. Evaluarea recunoaște eforturile de asigurare a complementarității. Formulările de cerere necesită informații referitoare la acțiunile incluse în propunere, care ar putea fi finanțate cu ajutorul altor programe de ajutor. Solicitanții trebuie să explice de ce consideră că acele acțiuni nu intră în domeniul principal de aplicare al instrumentelor UE alternative și trebuie să declare că acțiunile enumerate în propunere nu primesc și nu vor primi ajutor prin intermediul niciunui instrument UE.

Comisia asigură activitatea de coordonare, pentru a identifica proiectele care pot fi finanțate din alte fonduri UE. A fost elaborat un protocol de gestionare a cererilor depuse ca parte a Programului-cadru privind competitivitatea și inovarea (*Competitiveness & Innovation Framework Programme – CIP*) și a sectorului tematic „Mediu și guvernare” al LIFE+, cu scopul identificării celor mai potrivite instrumente pentru activitățile date. Printre alte măsuri se numără un acord conform căruia statele membre vor acorda îndrumare suplimentară eventualilor solicitanți.

Comisia se axează pe evitarea dublei finanțări, însă a încercat să adopte o atitudine mai pozitivă față de complementaritate, prin acordarea de puncte suplimentare proiectelor care demonstrează sinergii cu alte fonduri sau care fac dovada unei abordări integrate în ceea ce privește utilizarea diferitelor fonduri. Cu toate acestea, construirea și consolidarea de sinergii cu alte programe se dovedește a fi un obiectiv mai dificil de realizat atunci când acele programe sunt descentralizate sau fac obiectul unei gestionări partajate cu autorități de la nivel național, regional sau local. De asemenea, solicitanții tind să selecteze fondul cu care sunt mai familiarizați.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea sinergiilor dintre Cel de-al 7-lea program-cadru de cercetare, sectorul tematic „Mediu” al LIFE+, CIP, FEADR, Fondurile structurale și Fondurile de coeziune, scopul fiind acela de a însoți ideile inovatoare începând cu etapa de creație până la comercializarea și difuzarea lor la scară largă, trecând prin etapa de încercare și etapa demonstrativă.

Pentru următoarea perioadă de programare, evaluarea recomandă combinarea componentei eco-inovare a programului CIP cu sectorul tematic „Mediu și guvernare” al programului LIFE+, pentru a crea un mecanism unic de finanțare a eco-inovării. Acest raționament are la bază rolul DG Mediu cu privire la supravegherea activității de primă aplicare pe piață, consilierea la cerere prin intermediul Agenției executive pentru competitivitate și inovare și asigurarea de legături strânse între obiectivele LIFE+ și cele ale CIP.

Evaluarea subliniază provocările specifice abordării integrate privind alocarea de resurse suficiente pentru nevoile de mediu. Conform unor studii recente având ca temă rețeaua Natura 2000, utilizarea fondurilor acordate prin intermediul diverselor instrumente UE ar trebui optimizată pentru a satisface nevoile financiare ale rețelei. LIFE+ ar putea contribui la consolidarea acestei utilizări, prin adoptarea unei atitudini pozitive referitoare la complementaritate cu ajutorul promovării efective a utilizării integrate a diferitelor fonduri UE.

Evaluarea a inclus o examinare preliminară a impactului anulării sectorului tematic „Țări terțe” al programului LIFE. Este necesară o examinare mai aprofundată, însă concluzia

evaluării este că sectorul tematic „Țări terțe” al programului LIFE este simplu și flexibil și că instrumentele alternative nu vor finanța întotdeauna solicitantii sau tipurile de proiecte care au obținut finanțare în cadrul programelor LIFE anterioare. Aceste instrumente oferă finanțare ca parte a unei agende de dezvoltare mult mai vaste, în cadrul căreia accentul pus pe prioritățile de mediu este unul nesemnificativ, creându-se astfel un posibil decalaj tematic și geografic cu privire la finanțare. Pe de altă parte, evaluarea externă din 2009 efectuată în cadrul ENRTP (Programul tematic pentru mediu și gestionarea durabilă a resurselor naturale) a conchis că ENRTP permite implementarea politicii de mediu a UE la nivel global.

2.3. Granturi de funcționare acordate ONG-urilor

Scopul acestei intervenții este de a le permite ONG-urilor cu vocație europeană să contribuie la implicarea echilibrată a părților interesate la procesul de elaborare de politici al UE. Evaluarea a confirmat relevanța continuă a intervenției.

Un număr de 30 de ONG-uri au fost selectate în 2007, 33 în 2008 și 32 în 2009. Aceste organizații corespund unei game largi de ONG-uri din sectorul mediului în ceea ce privește dimensiunea, domeniul lor de acțiune și zona geografice de intervenție. Majoritatea ONG-urilor care au primit finanțare își au sediul în Bruxelles sau în împrejurimi, având în vedere implicarea lor activă în procesul de elaborare de politici și necesitatea de a avea acces la instituțiile UE. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că, prin intermediul rețelelor lor, sunt reprezentate organizații-membre din toate țările UE și din afara acesteia.

Evaluarea a demonstrat că toate prioritățile Celui de-al șaselea program de acțiune privind mediul sunt acoperite, existând un bun echilibru între elaborarea de politici, punerea în aplicare a acestora și consolidarea capacităților. Totodată, evaluarea a conchis că ONG-urile selectate aduc o contribuție necesară la politicile UE. Unele aspecte procedurale și administrative pot fi optimizate, de exemplu programarea deciziei anuale de selecție permite semnarea contractelor la numai câteva luni de la începutul anului de finanțare.

Evaluarea recomandă revizuirea calendarului aferent procedurii de selecție sau modificarea acordurilor-cadru multianuale de parteneriat, pentru a soluționa problemele privind lichiditățile și a îmbunătăți rentabilitatea. Considerentul 12 din regulamentul prevede că, pentru a fi eligibilă, o ONG trebuie să fi desfășurat activități în *cel puțin trei țări europene*. În ceea ce privește următoarea perioadă de programare, evaluarea sugerează majorarea acestui prag, pentru a integra astfel rezultatele muncii în rețea și ale experienței practice necesare în procesul de elaborare de politici.

2.4. Sprijinul acordat elaborării de politici și punerii în aplicare a acestora

Comisia recurge la procedura de achiziții publice pentru a efectua o serie de studii și evaluări, pentru a organiza reuniuni, ateliere și seminarii sau pentru a crea și a întreține sisteme informatice (de exemplu, site-ul web destinat programului LIFE sau sistemul de informare privind Natura 2000). Această intervenție este utilizată și pentru a sprijini Comisia sub forma unor activități de informare, publicare și diseminare, esențiale pentru atingerea obiectivelor sale.

Evaluarea demonstrează că achizițiile publice au la bază proceduri satisfăcătoare și de tradiție. Aceste proceduri garantează că finanțarea este asociată în mod corespunzător cu prioritățile definite în programul de lucru al Comisiei și că activitățile respective servesc în mod direct la

punerea în aplicare a politicilor de mediu ale UE. De asemenea, evaluarea concluzionează că achiziționarea unor astfel de servicii este esențială pentru Comisie.

Evaluarea recomandă consolidarea mecanismelor de oferire a feedback-ului cu privire la calitatea serviciilor prestate de contractorii externi, precum și încurajarea utilizării de contracte multianuale.

3. DIRECȚII DE DEZVOLTARE VIITOARE

3.1. Acțiuni de întreprins în restul perioadei de finanțare

Comisia a luat notă de recomandările emise de consultanți în raportul lor și ia în prezent măsurile necesare pentru a soluționa cele mai urgente probleme identificate. O serie de recomandări principale, cum ar fi alocările naționale sau rata de cofinanțare, nu pot fi puse în aplicare fără modificarea regulamentului, însă vor fi luate în considerare în momentul elaborării noilor instrumente. Acțiunile propuse în cele ce urmează pot fi puse în aplicare în cadrul actual.

Realizările Comisiei:

- Organizarea, după fiecare apel pentru propuneri, a unor ateliere destinate potențialilor solicitanți, cu scopul de a crește numărul și calitatea cererilor.
- Revizuirea substanțială a Ghidului solicitantului aplicabil cererii de oferte din 2010 vizând granturile pentru acțiuni; noua versiune include un număr mai mare de exemple și abordări flexibile, inclusiv în ceea ce privește obținerea de rate de cofinanțare mai ridicate fără depășirea limitelor regulamentului. Elaborarea de liste orientative cu domeniile prioritare pentru fiecare temă din cadrul sectorului tematic „Mediu și guvernanta” al LIFE+, care reflectă prioritățile de politică ale programului de lucru pentru 2010. Aceste modificări vizează totodată îmbunătățirea utilizării finanțării din cadrul sectoarelor tematice LIFE+ pentru care ratele de reușită sunt mai reduse.
- Scurtarea procedurii de selecție, fără a diminua calitatea procesului de selecție a proiectelor.
- Îmbunătățirea mecanismelor de efectuare într-un mod mai sistematic a unor vizite ex post menite să evalueze durabilitatea.
- Îmbunătățirea eforturilor de sprijinire a Punctelor naționale de contact și a statelor membre caracterizate de o utilizare nesatisfăcătoare până în prezent a programului. Astfel, în 2010, Comisia a organizat o sesiune de formare de două zile, destinată consolidării rolului acestora din urmă în materie de selectare, gestionare și monitorizare a proiectelor. De asemenea, Comisia a elaborat, în beneficiul Punctelor naționale de contact, o serie de orientări privind activitățile de comunicare.

Comisia va asigura în continuare:

- Depunerea de eforturi pentru o mai bună integrare a granturilor pentru acțiuni în cadrul elaborării și implementării de politici.

- Consolidarea și îmbunătățirea activităților de diseminare, precum și depunerea de eforturi sporite pentru atragerea unor cereri netradiționale vizând proiectele LIFE, în special în domeniul biodiversității și al noilor teme aparținând sectorului tematic „Mediu și guvernanta”. Printre aceste măsuri se numără publicarea unor broșuri mai specializate menite să demonstreze rolul proiectelor LIFE+ în abordarea aspectelor de mediu; organizarea de conferințe tematice destinate realizării schimbului de experiență și diseminarea rezultatelor proiectelor; îmbunătățirea cantității și calității informațiilor disponibile pe site-ul web al LIFE.
- Încurajarea colaborării în rețea, printre altele prin organizarea de reuniuni regionale și la nivelul UE, având drept scop schimbul de experiență și de cunoștințe tehnice. Colaborarea în rețea a devenit o obligativitate pentru proiecte. A fost înființat și un forum având ca temă proiectele LIFE+.
- Explorarea posibilității de a elabora indicatori pentru rezultate, similari celor adoptați în cadrul CIP.
- Explorarea de noi metode pentru îmbunătățirea sinergiilor și a complementarității cu celelalte fonduri. Există posibilitatea adoptării de protocoale cu alte programe. Se va analiza posibilitatea stabilirii unor metode de îmbunătățire a comunicării dintre diversele servicii ale Comisiei și autoritățile competente, precum și posibilitatea elaborării de orientări.
- În cazul programului de finanțare a ONG-urilor, explorarea oportunității de a pune un accent mai puternic pe prioritățile anuale, precum și a posibilităților de introducere a evaluărilor externe și a unor convenții-cadru de parteneriat multianuale. Totodată, Comisia va revizui indicatorii de monitorizare a activităților operaționale ale ONG-urilor, analizând mai ales eficacitatea sistemului actual de a contribui la îmbunătățirea guvernantei de mediu prin lărgirea implicării părților interesate în consultările privind politicile și punerea în aplicare a acestora.

3.2. Ce va aduce viitorul pentru LIFE+?

Conform articolului 15 alineatul (3) din regulament, Comisia prezintă, dacă este cazul, o propunere de elaborare ulterioară a unui instrument financiar destinat exclusiv aplicării în sectorul mediului începând cu 2014. Comisia desfășoară deja o serie de studii în vederea identificării metodelor eficiente de soluționare a problemelor de mediu actuale și a celor care se prefigurează în viitor.

În această etapă, prima și cea mai importantă concluzie a examinării intermediare este că existența unui instrument specific pentru mediu precum LIFE este relevantă și necesară; același lucru se poate spune și despre crearea de valoare adăugată pentru UE în cazul elaborării și implementării politicii de mediu a UE. Cu toate acestea, este nevoie de o intensificare a activității de identificare a nevoilor financiare în sectorul mediului, precum și a principalelor obstacole în calea finanțării acestor nevoi, cu scopul de a defini alternativele de finanțare, în același sector, pentru următoarea perioadă de programare.

Evaluarea a evidențiat importanța furnizării unui cadru corespunzător de finanțare a rețelei Natura 2000 și a componentei „Biodiversitate”. Consiliul European a subscris la viziunea pentru 2050 privind biodiversitatea pe termen lung și la obiectivul pentru 2020 definit în concluziile Consiliului din 15 martie 2010. Acum că rețeaua a fost înființată, accentul ar

trebui să treacă pe măsurile active de conservare și de restaurare, acest fapt putând însă duce la majorarea semnificativă a costurilor suportate de managerii din sectorul public și privat ai rețelei. În paralel, elaborarea noii viziuni a UE asupra biodiversității va necesita noi investiții de care va trebui să se țină seama.

Toate instrumentele viitoare ar trebui să ia în considerare și oportunitatea de a multiplica domeniile prioritare deja integrate în actualul sector tematic „Mediu și guvernare” al LIFE+, precum stabilirea unor domenii de interes anuale sau a priorităților de politică ale UE, pentru a spori valoarea adăugată a acestui sector. Va trebui să se examineze oportunitatea recurgerii la alte mecanisme de realizare decât granturile pentru acțiuni, pentru a identifica cea mai eficientă intervenție a UE de satisfacere a nevoilor din sectorul comercial și public. Printre aceste mecanisme alternative s-ar putea număra, conform celor sugerate în evaluare, investițiile directe, finanțarea investițiilor pentru a compensa fondurile provenind din sectorul privat, garanțiile de împrumuturi, capitalurile proprii, precum și îmbinarea diferitelor granturi și alte instrumente financiare. În mod similar, Comisia va evalua eficacitatea păstrării a două instrumente distincte (de exemplu CIP și sectorul tematic „Mediu și guvernare” al LIFE+) în scopul finanțării de idei inovatoare pentru mediu, precum și necesitatea existenței altor fonduri specifice (de exemplu un instrument specific aplicabil aspectelor legate de climă).

Finanțarea destinată ONG-urilor responsabile cu protecția mediului din UE ar trebui revizuită, pentru a putea sprijini mai eficient rolul acestora în ceea ce privește implementarea legislației de mediu a UE și consolidarea bazei de cunoștințe aplicabilă politicii de mediu, precum și pentru a încuraja participarea unor noi organizații și rețele.

Dimensiunea externă a politicii de mediu va fi de asemenea luată în considerare în lumina concluziilor evaluării. Vor fi efectuate noi analize, cu scopul de a consolida eficacitatea și impactul instrumentelor care pot fi utilizate pentru a acoperi dimensiunea externă a politicii de mediu și pentru a propune opțiunile cele mai potrivite în acest context.

În septembrie 2010, Comisia va iniția o evaluare a impactului eventualelor opțiuni de revizuire a regulamentului. Această evaluare va avea la bază studiile referitoare la integrarea consolidată a preocupărilor de mediu în cadrul instrumentelor de sprijin ale UE și al evaluărilor LIFE și va ține seama de evaluările altor fonduri ale UE.

Evaluarea impactului se va axa pe aspectul fundamental al procedurilor optime în cazul nevoilor de finanțare din sectorul mediului. Obiectivul este de a identifica sectoarele mediului cu nevoi financiare, în cazul cărora un instrument UE specific aplicabil sectorului mediului nu ar reprezenta cea mai eficientă metodă de a aborda problemele de mediu, precum și acele sectoare pentru care o finanțare prin intermediul altor instrumente decât LIFE ar fi mai potrivită. La finalul acestui proces, Comisia speră să dispună de informații suficiente pentru a identifica cel mai eficient model de finanțare a aspectelor din sectorul mediului (instrumente, domenii de interes, domenii de aplicare, alocări bugetare), pentru a putea optimiza valoarea adăugată pentru UE.

Rezultatele evaluării impactului vor fi disponibile în cel de-al treilea trimestru al anului 2011 și vor forma, dacă va fi cazul baza unei propuneri a Comisiei privind un nou instrument financiar aplicabil sectorului mediului.